

Αἱ ἀνωμαλίαι τῆς γραφῆς συνίστανται εἰς τὴν ἀνικανότητα πρὸς γραφήν, καίτοι αἱ σχετικαὶ κινήσεις τῆς χειρός ἐκτελοῦνται. Ἡ ἀδυναμία αὕτη, ἥτις καλεῖται καὶ ἀγραφία, σπανίως ἐμφανίζεται μεμονωμένη, συνυπάρχουσα μετ' ἄλλων διαταραχῶν. Ὁ πάσχων μόνον ἀσυνδέτους γραμμάτων δύναται νὰ χαράσσῃ, μὴ παριστώσας ἄρτιον γράμμα. "Ἄλλοτε γράφονται μόνον τμήματα λέξεων, ἢ παρ' ἄλλων μόνον δισημοὶ συλλαβαῖ. Συχνότερα εἶναι ἡ παραγραφία, καθ' ᾧ τὸ ἀτομον ἐμφανίζει παραμόρφωσιν τῶν γραμμάτων, ἢ παράλειψιν γραμμάτων, ἢ παράλειψιν λέξεων, ἢ παρεμβολὴν δένων πρὸς τὴν διήγησιν λέξεων. Συχνὰ αὕτη εἶναι ἀντίστοιχον πρὸς μίαν παραφασίαν, δηλαδὴ ὑπαρξιν θμοίων ἀνωμαλιῶν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον τοῦ προσώπου.

Αἱ ἀνωμαλίαι τῆς ἀναγνώσεως συνίστανται εἰς τὴν ἔλλειψιν ἰκανότητος ἀναγνωρίσεως τῶν γραπτῶν συμβόλων. Ὁ πάσχων δύναται νὰ κατανοῇ δρθῶς πᾶσαν διμιλίαν, νὰ ἀπαντᾷ ἐπίσης δρθῶς, νὰ γράφῃ κανονικῶς τὰ νοήματά του, ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ἀναγνώσῃ ἀκόμη καὶ ἔκεινα τὰ ὅποια δὲν φεύγει. Τὸ φαινόμενον δονομάζεται ἀλεξία, διότι οἱ πάσχοντες μόνον γράμματα ἀδυνατοῦν νὰ ἀναγνωρίσουν, ἐνῷ ἄλλα σύμβολα δύνανται. "Ἀλλοὶ δὲν ἀναγνωρίζουν μόνον τοὺς ἀριθμούς.

Μερικὴ ἀλεξία εἶναι τὸ φαινόμενον καθ' ὃ τὸ πρόσωπον ἀναγνωρίζει τὰ ἐπὶ μέρους γράμματα, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τὰ ἐνώσῃ εἰς μίαν λέξιν, ἢ δὲν ἀναγνωρίζει μερικὰ μόνον γράμματα. "Ἀλλη μορφὴ ἀλεξίας εἶναι ἔκεινη, καθ' ᾧ τὸ πάσχων ἀναγινώσκει, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ. Εἰς ἄλλας περιπτώσεις λαμβάνουν χώραν παραμορφώσεις τοῦ ἀναγινωσκομένου, διὰ προσθήκης φωνῶν πρὸς ἢ μετὰ τὰς λέξεις ἢ ὑποκαταστάσεις εἰς ταύτας.

Τὰ αἴτια τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς ἀναγνώσεως εἶναι συνήθως συνασθηματικά. Συχνότεραι εἶναι αἱ μικταὶ μορφαὶ γλωσσικῶν ἀνωμαλιῶν.

Γ'. ΨΥΧΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Μία ἰδιάζουσα διαταραχὴ τῆς κανονικῆς ψυχικῆς ζωῆς εἶναι τὸ ἐγκλημα. Τοῦτο λόγῳ τῶν συνεπειῶν του διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον ἀξετάζεται παρ' εἰδικῆς ἐπιστήμης, τῆς Ἐγκληματολογίας ἢ Σωφρονιστικῆς. Αἱ μνημονευθεῖσαι ἀνωμαλίαι τῆς ψυχοσυνθέσεως διαστάφοιν τοὺς ἀντικοινωνικοὺς τύπους τοὺς ἐκδηλοῦντας τάσεις καὶ πράξεις ἐγκληματικάς. Ἡ διεστραμμένη ψυχοσύνθεσις κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἔκεινη, ἢ ὅποια παρέχει τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἐγκληματιῶν. Εἰς αὐτοὺς δέον νὰ προστεθοῦν οἱ ἐξ ἡλιθιότητος, οἱ ἀλκοολικοὶ καὶ οἱ τοξικοὶ.

μανεῖς ἔγκληματίαι. Σπανιότεραι εἶναι αἱ περιπτώσεις ἔγκλημάτων λόγῳ ὄστερίας.

Ἡ πηγὴ τοῦ ἔγκληματος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐλαττωματικὴν ψυχοσύνθεσιν ὅρισμένων ἀτόμων. Ἀτροφίᾳ τῆς δρμῆς τῆς συμπαθείας καὶ ὑπερτροφικὸς ἔγωζισμός, ὑπερανάπτυξις τῆς γενετησίου δρμῆς καὶ ἔλλειψις αὐτοκυριαρχίας. στροφή πρὸς τὸ ἀμέσως ἐλκυστικόν, ἀδυναμίᾳ βουλήσεως πρὸς ἔργασίαν, μείωσις τῶν κοινωνικῶν συναίσθημάτων, ἄμβλυνσις τῆς ἀξιολογικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διακρίσεως ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου εἶναι τὰ διδηγούμεντα εἰς τὸ ἔγκλημα. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἔξωτερικῶν ἔρεθισμῶν καὶ κοινωνικῶν δρῶν, ὁς ἐδίδαξάν τινες, ἀλλὰ προέρχεται ἀπὸ ἐσωτερικὰ αἴτια ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἔγκληματοῦ ὑπάρχοντα. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ᾧ οἱ ἔξωτερικοὶ δροὶ συντελοῦν εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἔγκληματος, ἡ αἰτία ἡ γεννῶσα τοῦτο δὲν εἶναι οἱ ἔξωθεν ἔρεθισμοί, ἀλλ' ὁς παρατηρεῖ ὁ Lenz, «ἡ ηὐξημένη προθυμία πρὸς ἀπάντησιν εἰς τοὺς ἔρεθισμοὺς τούτους»¹.

Οἱ ἔγκληματίαι δύνανται νὰ διακριθοῦν εἰς τὰς ἔξης κατηγορίας: Εἶναι οἱ ἐκ περιστάσεως, οἱ ἐκ ψυχικῆς δρμῆς, οἱ ἐπ' εὔκαιρίᾳ, οἱ καθ' ὑποτροπήν, οἱ καθ' ξεινί, οἱ κατ' ἐπάγγελμα καὶ οἱ παράφρονες ἔγκληματίαι.

Οἱ ἐκ περιστάσεως ἔγκληματίαι χωρὶς ἔγκληματικὴν πρόθεσιν διαπράττουν ἔγκληματα μόνον ἕνεκα φυσικῶν ἢ κοινωνικῶν περιστάσεων, ἢ ἀπὸ δλιγωρίαν. Ἐὰν αἱ περιστάσεις ἔξαφανισθοῦν δὲν ἐπαναλαμβάνουν τὸ ἔγκλημα. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκει ὁ φύλαξ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, δστις ἀποκοιμάται ἀπὸ τὴν κόπωσιν καὶ προκαλεῖ τὴν ἐκτροχίασιν μιᾶς δλοκλήρου ἀμαξοστοιχίας.

Οἱ ἐκ ψυχικῆς δρμῆς ἢ πάθους ἔγκληματίαι δὲν ἔχουν ἐπίσης ἔγκληματικὰς προθέσεις, ἡ ψυχοσύνθεσίς των δμως ἐμφανίζει ὑπερτροφικὸν ἔγωζισμόν, ὑπερευασθησίαν καὶ ἔλλειψιν αὐτοκυριαρχίας. Οὗτοι συνήθως δμολογοῦν τὴν πρᾶξιν των, μετανοοῦν καὶ συχνὰ αὐτοκτονοῦν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκει ὁ συλλαμβάνων τὴν σύζυγόν του ἐπ' αὐτοφόρῳ ἀπατῶσαν αὐτὸν καὶ διαπράττων φόνον. Ὁ τύπος οὗτος ἐν καταστάσει ἔξοργισμοῦ δύναται νὰ διαπράξῃ συκοφαντίας, ἐμπρησμούς, νὰ προσβάλῃ τὰ ἥθη καὶ νὰ προβῇ εἰς πράξεις φανατισμοῦ καὶ κοινωνικῶν ἀνατροπῶν.

Οἱ ἐπ' εὔκαιρίᾳ ἔγκληματίαι διαπράττουν ἔγκληματα ἐξ ἥθικῆς ἀδυναμίας ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν περιστάσεων καὶ λόγῳ κακοῦ περιβάλλοντος. Ὁ τύπος των μαρτυρεῖ ἀνηθικότητα, ἡ δποία συγκρατε-

1. Lenz A., *Grundriss der Kriminalbiologie*, Wien 1927, σελ. 107.

ται μὲν ἀπὸ τὸν φόβον τῆς τιμωρίας, ἐκδηλοῦται δμως, δταν δοθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία. Παράδειγμα εἰναι ἑκεῖνος, όστις εὑρίσκων τὸ ταμεῖον ἐνδεικτήματος ἀνοικτὸν κλέπτει δ, τι δύναται, ἢ όστις ἀποπλανᾷ κόρην, τὴν δποίαν εὑρίσκει ἀπροστάτευτον.

Οἱ καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματίαι αἰσθάνονται ἐντὸς τῶν συνεχῶς τὰς διεστραμμένας δρμάς των καὶ περιπίπτουν συχνὰ εἰς τὰ αὐτὰ ἐγκλήματα, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν αὐτῶν ἐλατηρίων.

Οἱ καθ' ἔξιν ἐγκληματίαι λόγῳ μακρᾶς συνηθείας καὶ ἐπιδόσεως εἰς ἐγκληματικὰς ἐνεργείας ἀδυνατοῦν, ςνεκα ἀσθενοῦς βουλήσεως, νὰ ἀλλάξουν βίον καὶ συνεχίζουν τὰς κακάς των πράξεις.

Οἱ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματίαι, θέτουν τὸ ἐγκλημα ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς των. Εἰναι οἱ ἐκ γενετῆς ἐγκληματίαι, οἱ δποίοι αἰσθάνονται εὐχαριστησιν καὶ αὔξησιν τοῦ αὐτοσυναισθήματος διὰ πᾶσαν ἐγκληματικὴν ἐπιτυχίαν. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ Ferri, « οὗτοι εἰναι ἐγκληματίαι, δπως οἱ ἄλλοι εἰναι ἐργάται, ἢ δὲ ποιη δι' αὐτοὺς εἰναι ἐργατικὸν μετόχημα ». Οὗτοι προμελετοῦν ἡρέμως τὰ ἐγκλήματά των χρησιμοποιοῦντες πρὸς ἐπιτυχίαν δλην τῶν τὴν εύφυταν. Ἡ ψυχοσύνθεσίς τῶν εἰναι διεστραμμένη. Εὑρισκόμενοι εἰς τὴν φυλακήν σχεδιάζουν τὶ ἐγκλήματα θὰ κάμουν μετὰ τὴν ἀπόλυσίν των. Ὁσάκις δὲν προβαίνουν εἰς ἐγκλήματα, τοῦτο συμβαίνει ἢ ἀπὸ φόβον τιμωρίας ἢ ἀπὸ ἔλλειψιν ἐνεργητικότητος.

Οἱ παράφρονες ἐγκληματίαι λόγῳ βλάβης καὶ διαταραχῆς τῆς δλης ψυχοσυνθέσεως διαπράττουν ἐγκλήματα, διὰ τὰ δποῖα δὲν εἰναι μὲν ἡθικῶς, εἰναι δμως κοινωνικῶς ὑπεύθυνοι. Ἀπὸ τὸν κίνδυνον τούτων ἐκάστη πολιτεία ἔχει καθῆκον νὰ προφυλάσσῃ τὰ ὑγιῆ μέλη της.

Αἱ ποικίλαι τοῦ βαθμοῦ ἐγκληματικότητος εἰναι μεγάλαι, δὲν ἔξαντλοῦνται δὲ μὲ τὰ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενα ἄτομα. Ἐγκληματίαι εἰναι δχι μόνον οἱ ἀντικοινωνικοὶ (antisocial) τύποι ἀλλὰ καὶ οἱ ἀκοινωνικοὶ (asocial), οἱ περιλαμβάνοντες τὰ παρασιτικὰ ἄτομα, τὰ ἀποφεύγοντα τὴν ἐργασίαν, τὰ ἐκδιδόμενα ἐπὶ χρήμασι καὶ τὰ ἔχοντα ποικίλας ἀλλας διαστροφάς.

Ἐκ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων τὰ 50 %, εἰναι καθ' ἔξιν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματίαι, ἀνίκανοι πρὸς διόρθωσιν, διότι ἔχουν διεστραμμένην ψυχοσύνθεσιν. Τὰ ἄλλα 30 % δύνανται νὰ βελτιώθοιν, ἐφ' δσον ἢ ἔμφυτος διαστροφὴ τῆς ψυχοσυνθέσεως δὲν εἰναι βαθεῖα. Οἱ ἐκ κακοῦ περιβάλλοντος ἐγκληματίαι ἀποτελοῦν τὰ 20 % τῶν κρατουμένων καὶ εἰναι ἐπιδεκτικοὶ βελτιώσεως δι' ἀγωγῆς. Ἰδίᾳ δι' ἐργασίας.

Ως πρὸς τὴν σχέσιν διανοητικῆς ἰκανότητος καὶ ἐγκλήματος ὑπάρχει διανοητικὴ καθυστέρησις εἰς μέγα ποσοστὸν ἐγκληματιῶν,

άφοιοι οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἔκτιμησουν τὰ ἀποτελέσματα τῶν πράξεών των. Κατὰ τὰς σχετικὰς ἐρεύνας τοῦ Tergau πὰ 25 % τῶν ἐγκληματιῶν εἶναι ἡλιθιοι. Τὰ 70 % ἔξ αὐτῶν ἦσαν κακοὶ μαθηταὶ εἰς τὸ σχολεῖον.

Πᾶς δμως διανοητικῶς ύστερῶν δὲν ἔπειται, δτι θὰ γίνῃ καὶ ἐγκληματίας. 'Ο Murchison, ἔδειάσας 3.942 ἐγκληματίας, κρατουμένους εἰς φυλακάς, καὶ στρατιώτας πολλαπλασίους τούτων καταγόμενους ἐκ τῶν αὐτῶν περιοχῶν, εὗρεν, δτι κατὰ μέσον δρον δ δεκτῆς νοημοσύνης τῶν στρατιωτῶν ἦτο κατὰ τι χαμηλότερος τοῦ τῶν ἐγκληματιῶν¹.

"Ἐχομεν πλείστας περιπτώσεις, κατὰ τὰς δποίας ύπάρχουν ἐγκληματικά διαστροφαὶ μὲ ἀρτίας διανοητικάς λειτουργίας, διότι, ὡς εἴδομεν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης μελέτης, ἡ ἡθικότης εἶναι κάτι διάφορον ἀπὸ τὴν νόησιν. Οἱ ἀπατεῶνες μεγάλης δλκῆς, οἱ ἀρχηγοὶ συμμοριῶν καὶ οἱ ὁργανοῦντες σπείρας καταχραστῶν μὲ λεπτολογώτατα σχέδια δράσεως μαρτυροῦν ύπαρξιν εύφυΐας δχι κοινῆς. "Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται τὸ μέγα ποσοστὸν τῶν ἐγκληματιῶν, οἵτινες οὐδέποτε εἰσέρχονται εἰς τὰς φυλακάς, διότι φροντίζουν νὰ εἶναι πάντοτε νομικῶς ἐν τάξει, οἱ δποίοι ἐκμεταλλεύονται τοὺς ἀδυνάτους, κακουργοῦντες εἰς βάρος τοῦ ἰδρωτοῦ, τῆς ύγειας καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων.

"Η κυρία αἴτια τοῦ ἐγκλήματος εύρισκεται εἰς τὸ συναίσθημα καὶ δχι εἰς τὴν νόησιν. Πλείστα εἶναι τὰ πρόσωπα, τὰ δποία, ἐνῷ εἶναι κανονικά διανοητικῶς, ἔχουν τὴν ἐνορμητικὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀξιολογικὴν συνείδησιν ἥλαττωμένα. Τὰ ἄτομα ταῦτα εἶναι ἀνίκανα νὰ αἰσθανθοῦν οἰανδήποτε συμπάθειαν καὶ κατανόησιν τῆς καταστάσεως τῶν ἄλλων. "Η προϋπόθεσις τῆς ύπάρξεως διανοητικῆς ἀρτιότητος μὲ ἀνωμαλίαν τοῦ συναίσθηματος εἶναι ἡ δικαιολογοῦσα καὶ τὴν ἀπαίτησιν εύθύνης ἀπὸ τὸν ἐγκληματοῦντα καὶ ἐπιβάλλουσα ποινάς. Κατὰ βάσιν ἡ ποινὴ ἐπιβάλλεται, ἐφ' ὅσον δ ἐγκληματήσας ἦδύνατο νὰ προΐδῃ λογικῶς τὰ ἀποτελέσματα τῆς πράξεώς του. "Άλλως εἰσάγεται εἰς θεραπευτήριον καὶ δχι εἰς φυλακήν.

Κακὸν περιβάλλον καὶ σπέρματα ἐμφύτου διαστροφῆς δδηγοῦν εἰς τὸ ἐγκλημα κατ' ἔξοχὴν κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἥλικιαν. Κατ' αὐτὴν ύπάρχει τάσις πρὸς περιπετείας, φαντασιοπληξίας, μεγάλη ἐλαφρότης καὶ εὔκολος ύποβολή. Οἱ κοινωνικοὶ δροι εύνοοῦν δμοίως τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ἐγκληματικῶν τάσεων, ὡς ἀποδεικνύουν αἱ καμ-

1. Παράβ. Murchison C., Criminal intelligence, Worcester Mass, Clark University 1926.

πύλαι τῶν ἔγκληματικῶν στατιστικῶν. Αἱ κλοπαὶ ἐπὶ παραδείγματι αὐξάνουσιν κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἀνεργία καὶ οἰκονομικὴ κρίσις παρουσιάζουσιν ἐπίσης αὔξησιν τῆς ἔγκληματικότητος.

Ἡ διαδική κακουργία διεγείρει καὶ υποβάλλει εἰς τὸ ἔγκλημα πρόσωπα, τὰ δποῖα μόνα των οὐδέποτε θὰ προέβαινον εἰς αὐτό. Τοῦτο βλέπομεν κατὰ τὰς κοινωνικὰς ἀνατροπὰς μὲ τὰ ἔγκληματα τοῦ πλήθους, ως ἔμειξεν δὲ Bon.

Ἡ γνώμη τὴν διοιαν ἀνέπτυξεν δὲ Lombroso εἰς τὸ σύγγραμμα του «*Ο δικηγοριας μνθρωπος*», καθ' ἥν δὲ ἔγκληματας ἀποτελεῖ τύπον ἀνθρώπου μὲ ἔμφυτα σωματικὰ χαρακτηριστικὰ ἐκφυλισμοῦ, δὲν γίνεται σήμερον ἀποδεκτή. Βεβαίως τὰ στίγματα τοῦ ἐκφυλισμοῦ εἰναι συχνότερα εἰς τοὺς κακούργους, οὕτε δημοσίως δὲν εἶναι φέρουν τὰ στίγματα ταῦτα, οὕτε πᾶς δστις φέρει ταῦτα εἶναι καὶ κακούργος. Ἰδιαίτερα ἀνθρωπολογικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔγκληματοῦ δὲν δύνανται νὰ καθορισθοῦν. Οἱ ἀρχηγοὶ συμμοριῶν καὶ οἱ διεθνεῖς ἀπατεῶντες ἔχουν συχνὰ ἔξαιρετικὴν σωματικὴν ἐμφάνισιν.

Ἡ ἔγκληματικότης εἶναι διάφορος κατὰ φύλον. Ἡ ἀναλογία μεταξὺ θηλέων καὶ ἀρρένων εἶναι 1 πρὸς 5. Αἱ ἔγκληματικαὶ τάσεις τῶν γονέων κληροδοτοῦνται εἰς τὰ τέκνα κατὰ 70%.

Δ'. ΨΥΧΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ

Ἡ μελέτη τῶν ψυχικῶν ἀνωμαλιῶν, τόσον ἀπὸ ψυχολογικῆς δσον καὶ ἀπὸ ψυχιατρικῆς ἀπόψεως, δὲν ἀπέβλεψε μόνον εἰς τὴν περιγραφὴν ἐκάστης ἀνωμαλίας καὶ τὸν κατὰ τὸ δυνατὸν προσδιορισμὸν τῆς αἰτιολογίας της, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν εὑρεσιν μέσων θεραπείας τούτων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰπποκράτους δοκιμάζονται διάφορα μέσα καὶ ίδρυονται διάφοροι σχολαί. Ἄλλαι ἀποβλέπουν εἰς τὴν σωματικὴν δίαιταν ζωῆς, ἄλλαι εἰς τὴν παροχὴν φαρμάκων, ἄλλαι εἰς ψυχικὴν βοήθειαν, ἄλλαι χρησιμοποιοῦν τὸν ύπνωτισμόν. Τελευταίως δοκιμάζουν καὶ χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις εἰς τὸν ἔγκεφαλον, λοιβοτομὰς ἴδιας, προκειμένου περὶ προσώπων τὰ δποῖα δχι μόνον εύρεσκονται εἰς πνευματικὸν χάος, ἀλλὰ καὶ ἀναστατώνουν τὴν ζωὴν τῶν γύρω των. Τὸ δλον θέμα δλίγον διεφωτίσθη.

Ἐνταῦθα σημειοῦμεν τὰ ἔξῆς γενικά.

Ἀποτελέσματα δυσμενῶν δρων ἀνατροφῆς ἢ ἀκαταλλήλου τοιαύτης ἀντιμετωπίζονται διὰ υπομονητικῆς προσπαθείας ἀναπληρώσεως τοῦ λείψαντος στοιχείου κατὰ τὴν παιδικὴν ηλικίαν καὶ παραμερισμοῦ τῆς διαταραχῆς. Ἡ κατανόησις τῆς ψυχικῆς βλάβης, ἡ ἐμφάνι-

σις προθυμίας διὰ βοήθειαν, ἢ φωτιζόμενη διὰ στοργῆς μὲν μακράν ὑπομονῆν, δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα. Ἡ δημιουργία συναισθηματικοῦ περιβάλλοντος ἀντιθέτου πρὸς τὸ τραυματικόν, ἢ ἀποδοχὴ ἔξομολογήσεων τῶν ψυχικῶν δδυνῶν, ἢ ἥρεμος κατάπεισις, δτὶ δὲν ὑπάρχει δργανικὴ νόσος εἰς ψυχωτικὰς περιπτώσεις καὶ δτὶ ἡ θεραπεία εἶναι βεβαῖα, φέρουν συχνότατα εύνοϊκὰ ἀποτελέσματα. Ἐπίσης ἡ καταπολέμησις τῆς ριζωμένης πεποιθήσεως, δτὶ ἡ ἀτομικὴ τύχη εἶναι ύπερμέτρως θλιβερά, μόνον εἰς αὐτὸν συμβαίνουσα.

Ἡ διὰ πράξεων καὶ ἔργασίας θεραπεία γεννᾷ ἐπίσης βελτίωσιν ἀνωμαλιῶν. Εἰς τὸν ψυχασθενῆ ἐπὶ παραδείγματι δὲν ἀρκεῖ ἡ διδασκαλία. Οὕτος γνωρίζει, δτὶ ὁ φόβος του εἶναι ἀδικαιολόγητος, πλὴν ὅμως θεωρεῖ ἐαυτὸν ἀσθενῆ. Ἡ θεραπεία εἰς αὐτὸν θὰ ἐπέλθῃ, ἐὰν τὴν εἰς τὴν πρᾶξιν, δτὶ δύναται νὰ κάμῃ, δτὶ ἔθεωρει ὡς ὑπέρτερον τῶν δυνάμεών του, δτε ἀπαλλάσσεται τοῦ συναισθήματος κατωτερότητος.

Ἡ ἔργασία, ἔστω καὶ βιοθητικῶς, εἰς ἐπάγγελμα προφυλάσσει πάντοτε ἀπὸ ἐπιδείνωσιν ψυχωτικῶν ἐκδηλώσεων, βιοθούσα εἰς τὴν περιστολήν των. Ἡ ἀσκησίς εἰς τὸ δημιουργεῖν ἔστω καὶ στοιχειωδῶς προσεγγίζει εἰς τὴν ἀρτιότητα τὸ πρόσωπον.

Ἡ ψυχαναλυτικὴ κάθαρσις διαλύει τὰ συμπλέγματα τὰ προκαλούντα δρισμένας νευρώσεις, ἀφοῦ καταστήσῃ συνειδητὴν τὴν αἰτίαν των. Ἡ ἀνίχνευσις τῆς ὑποσυνειδήτου αἰτίας τῆς νευρώσεως γίνεται, ὡς εἴδομεν, μὲ προσεκτικήν συνομιλίαν, καθ' ᾧν ὁ πάσχων λέγει εἰς τὸν Ιατρὸν ὅλας τὰς σκέψεις, αἱ δποῖαι τυχαίως τοῦ ἔρχονται. Ὁ ψυχαναλυτὴς προσέχει ἰδιαιτέρως ἐκείνους τοὺς αἰφνιδίους συνειρμούς, οἱ δποῖοι ὑποδηλούμενοι καταπίέσεις ἐπιθυμιῶν καὶ συγκρούσεις δρμῶν. Ἐπίσης ἡ ἀνάλυσις τῶν δνείρων τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἡ ἐλευθέρα ἀνάπλασις, ἡ ἔχουσα ὡς ἀφετηρίαν τὰ στοιχεῖα τῶν δνείρων. Ὅταν ἐπιτευχθῇ νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν συγείδησιν τοῦ πάσχοντος ἡ καταπιεσθεῖσα ἐπιθυμία ἡ σύγκρουσις, τότε οὗτος θεραπεύεται αὐτομάτως ἀπὸ τὰς διαταραχάς.

Ως ἀνεφέραμεν, πολλαὶ περιπτώσεις ὑστερίας ἔξαφανίζονται, δταν τὸ περιβάλλον τοῦ πάσχοντος ἐπίτηδες δὲν δίδῃ σημασίαν εἰς τὰς ὑστερικὰς ἐκδηλώσεις του. Εἰς μερικὰς ὑστερικὰς κρίσεις βιοθεῖ θεραπευτικῶς ἡ ψυχρολουσία. Ἰδιαιτέρως πρὸς τοὺς ἐκθέτοντας τὰ μέλη των. Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπωφελῶς πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ ὑστερικήν παράλυσιν ἐνδὲς μέλους, διότι ἡ κίνησις τοῦ μέλους διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος γεννᾷ εἰς τὸν πάσχοντα τὴν βεβαιότητα, δτὶ δύναται νὰ κινηθῇ.

Ἡ ὑπνωτικὴ ὑποβολὴ βιοθεῖ πρὸς θεραπείαν ὑστερικῶν παρα-

λύσεων μελών, πόνων και τις. Κατ' αὐτὴν διακαλύπτονται βαθέα ψυχικά συμπλέγματα, τὰ δποῖα κατόπιν, γινόμενα συνειδητὰ ἀπὸ τὸν πάσχοντα, παραμερίζονται. Ἐπίσης ἐκτελοῦνται ἐν ὑπνώσει ἀσκήσεις τοῦ ἐν ὑστερικῇ παραλύσει εὑρισκομένου μέλους, αἱ δποῖαι παραγγέλλεται νὰ συνεχισθοῦν ἐν ἐγρηγόρσει. Ὁ Νομός ἡσχολήθη μὲ 69 περιπτώσεις ὑστερίας, προκληθείσας ἐκ πολεμικοῦ φόβου. Ἐκ τούτων ἔθεράπτευσε τὰς 51, δλας σχεδὸν δι' ὑπνώσεως. Τελείως ἀθεράπευτοι παρέμειναν 12 περιπτώσεις, δλαι δμως ἀνεφέροντο εἰς ἄτομα μὴ ὑπνώστιζόμενα¹.

Αἱ ποικίλαι προσπάθειαι δμως τῆς Κλινικῆς Ψυχιατρικῆς και τῆς Ψυχαναλυτικῆς τοιαύτης ἀφίνουν ἔξι τῆς θεραπευτικῆς ἐπιδράσεως μέγα ποσοστὸν ψυχοπαθῶν. Τούτων ἡ θέσις δρίζεται εἰς τὰ ἄσυλα, ἀφ' ἐνδὲ μὲν ἵνα μὴ ταλαιπωροῦνται περισσότερον ἀπὸ βασανίζον αὐτοὺς περιβάλλον, ἀλλὰ και διὰ νὰ μὴ ἀποβαίνουν βάρος δυσβάστακτον τῶν ύγιων οἰκείων των. Τὸ ποσοστόν των αὐξάνει ἀτυχῶς μὲ τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀκόμη και τῶν Ιασίμων ἡ σωτηρία δὲν ἔπιτυγχάνεται μὲ βραχυχρόνιον προσπάθειαν, διότι ἡ βλάβη συνήθως εἶναι δημιούργημα ἐτῶν δλων κακῆς ψυχικῆς ζωῆς. Ἡ ἀντιμετώπισις τῆς νέας ταύτης μάστιγος ἀνεγνωρίσθη, διότι δέον νὰ ἐπιχειρήται διὰ μέσων κυρίων προληπτικῶν· ούχι μόνον τῶν περιωρισμένης ἀποτελεσματικότητος κατασταλτικῶν. Ἡ ἀσκησις ύγιεινῆς τῆς ψυχικῆς ζωῆς μελετᾶται και προβάλλεται ως αἴτημα τῆς ἐποχῆς μας.

Περὶ τοῦ θέματος τούτου θὰ διμιλήσωμεν εὐρύτερον.

III. Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

A'. ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Ἡ δημόκη τῆς συμπληρώσεως τῆς ύγιεινῆς τοῦ σώματος, τῆς στηριζομένης ἐπὶ τῆς Μικροβιολογίας και τῆς Χημείας, διὰ μιᾶς ψυχικῆς ζωῆς εἶναι σήμερον θέμα διαρκῶς ἐρευνώμενον, ἀλλὰ μὴ λαβόν εἰσέτι τὴν πλήρη ἐκτασίν του. Τούτο δὲν ἔχει σαφῶς καθωρισμένον περιεχόμενον λόγῳ τῶν προκαταλήψεων ἐκ τῶν φυσιοκρατικῶν ψυχολογικῶν μεθόδων.

Πρόδρομοι τῆς κινήσεως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους δύνανται νὰ θεωρηθοῦν κατὰ πρῶτον δ Kant μὲ τὸ έργον του «Περὶ τῆς

1. Παράβ. Fröbes I.. Lehrbuch der experimentellen Psychologie, 3e Aufl.
Freiburg 1929, τόμ. 2ος, σελ. 614.